

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Indre Fosen kommune
Rådhusveien 13
7100 RISSA

Vår dato: 11.03.2021
Vår ref.: 202102662-2
Arkiv: 323
Deres dato: 03.02.2021
Deres ref.:

Saksbehandler:
Arne Jørgen Kjøsnes

Høring - Dispensasjon fra LNF-formål - Byggesak - Skaugdalsveien - Gnr. 94 Bnr. 43 - Sikring mot kanterosjon - Skauga - Indre Fosen kommune - Trøndelag

Bakgrunn

Viser til oversendt søknad om 200 m lang erosjonssikring langs elva Skauga ved Skånøya. Hensikten er å hindre erosjon av dyrkamark ved stor vannføring i elva. Søknaden er utarbeidet av Kystplan AS.

I søknaden skriver Kystplan AS: «Tiltaket berører ikke dyrket mark, natur eller friluftsområde i vesentlig grad. Tiltaket vil tvert i mot bidra til å styrke landbruket ved å bevare dyrket mark. Når det gjelder elvemuslingen, kan vi ikke se at tiltaket vil medføre vesentlige konsekvenser for denne da tiltaket er begrenset og elva er ganske stor. Tiltaket vil også bidra til å redusere avrenning fra landbruket. Tilplanting av kantvegetasjon vil bidra til å binde landmassene og hindre tilrenning.»

Kommunen vurderer at omsøkte tiltak kan bidra til å redusere erosjonen ved stor vannføring samt at avrenningen fra landbruket vil bli redusert. De anser sikring av elvestrekket til å være positivt for å sikre landbruksjord mot erosjon og dyrelivet i elva mot avrenning av næringsstoffer fra landbruket. Kommunens foreløpige konklusjon er at det kan gis dispensasjon fra kommuneplanens arealdel med det vilkår at tiltaket gjennomføres i tidsperioden januar til april.

NVEs vurdering

Skauga er anadrom, det vil si at laks og sjørret går opp i elva for å gyte, for så å gå ut i sjøen igjen etter endt gyting. Laks og sjørret kan gå 32 km i hovedelva for så å gå videre opp både i Nordelva og Sorelva. Yngelen blir i elva ofte i 2-4 år før den smoltifiserer og går ut i sjøen. I Skauga viser undersøkelser at smoltutvandringen i hovedsak skjer i tidsrommet 30. april og 9. juni.

Det er relativt gode gyteforhold for anadrom fisk i Skauga, men mangel på egnede oppvekstområder i elva er trolig en av årsakene til at laksebestanden ikke er høyere. Det er derfor gjennomført flere fysiske tiltak for å bedre oppvekstforholdene for anadrom fisk i vassdraget. Tiltakene har i hovedsak gått ut på å tilføre elva grovere substrat ved å legge ut steingrupper, enkeltsteiner og lage buner for å lage mer variasjon i elva. Disse tiltakene er alle blitt gjort på strekningen Seterbrua – Breitgjerdet. Ensartet bunns substrat er en fellesnevner for flere vassdrag som er flomsikret. Når elva erosjonssikres blir elva

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

låst fast og den viktige dynamikken ved at elva graver og forflytter seg sidelengs slik at den tar med seg nye masser fra elvebredden forsvinner. Jevn kurvatur og bratte steinsatte elvekanter medfører også økt vannhastighet, særlig ved flom. Den eneste retningen elva da graver er nedover, noe som medfører senking av elvebunnen og at elva graver seg ned til leire. Dette er en kjent problematikk som vi finner i Gaula, Stjørdalselva m.fl. i tillegg til Skauga. Det er flere kjente steder i Skauga at denne problematikken har oppstått. For elvemiljøet i Skauga er det derfor uheldig om det Steinsettes enda mer av elvebredden. Det ideelle hadde vært om elveforbygningen hadde blitt fjernet eller flyttet lengre inn på land enkelte steder.

En annen viktig faktor for vannmiljøet er kantvegetasjon langs vassdrag. Kantvegetasjonen gir skygge, skjul, tilførsel av mat til fisk i form av nedfall samt at den binder jorda. I Skauga er det imidlertid mangel på kantvegetasjon langs elva, særlig i øvre del av vassdraget. I søknaden står det at det vil bli lagt på vekstmasser oppå fyllinga og at det vil bli etablert kantvegetasjon på 2-3 steder. Dette for å binde jorda og ta opp næringsstoffer fra landbruksavrenning.

Kantvegetasjonen er som nevnt meget viktig for vassdraget i tillegg til at den også er en viktig viltkorridor i dalen. Kantvegetasjonen er beskyttet gjennom § 11 i vannressursloven, og det er ikke lov å fjerne den uten at dette er avklart med Statsforvalteren. Tiltakshaver bør da heller plante trær langs hele elvekanter og ikke bare et par steder.

En erosjonssikring slik den er skissert vil ikke, selv om den blir beplantet, kunne ta opp mye avrenning fra nærliggende dyrkamark. Dette fordi steinfyllinga vil fungere som en drenering der vannet fra dyrkamarka vil renne under steinfyllinga og ikke kunne bli tatt opp av plantene som eventuelt vokser oppå fyllinga. Dyrkamark med erosjonssikring mot vassdrag vil derfor tilføre mer næringsstoffer til vassdraget enn de tar opp enn tilsvarende dyrkamark der det er et naturlig jorddekke ned mot vassdraget.. Det er også en stor utfordring å få trær til å vokse på steinfyllinga av samme årsak. En bedre løsning ville vært å sette av minimum 3 m på innsiden av erosjonssikringa, og plantet trær der slik at det ble en kantskog som kan gagne både livet i elva og på land samtidig som det ville begrenset tilførselen av næringsstoffer fra dyrkamark.

Elvemusling (*Margaritifera margaritifera*) er en av de mest truede bløtdyrartene vi har i ferskvann. Den har vært i sterk tilbakegang de siste 100 årene og står derfor på rødlista over truede arter. Tidligere var de mest tallrike bestandene truet av perlefiske, og muslingen overlevde bare i de mindre bekkene. I dag er truslene knyttet til forringelse og ødeleggelse av leveområdene ved f.eks. eutrofiering, erosjon, forsuring, vassdragsregulering, drenering samt utrydding av vertsfiskene ørret og laks. I tillegg kommer ulike kanalisering- og forbygningstiltak langs vassdrag. Elvemuslingbestanden i Skauga betraktes som svært sårbar og et viktig tiltak for å bevare elvemuslingene i Skauga er, i tillegg til å slippe mer vann fra kraftverket, å etablere mer kantvegetasjon (Hans Mack Berger, 2010).

I Skauga er de fleste undersøkelser gjort i nedre deler av vassdraget, og det er uklart om den finnes i de øvrige delene av vassdraget. I søknaden står det at elvemuslingen ikke vil bli påvirket fordi elva er ganske stor og tiltaket er lite.

Det er godt mulig det finnes elvemusling lengre oppe i vassdraget. Hvis det er elvemusling i tiltaksområdet så kan disse enten bli knust eller sluppet ned pga anleggsarbeidet, eller at strømningsforholdene kan bli endret etter en steinsetting av bredden.

Kommunen har satt som vilkår at tiltaket må gjennomføres i tidsrommet januar til april. Ved å gjennomføre arbeidet om vinteren vil de unngå å forstyrre laksen og sjøørreten i gytinga (sept-nov) og swim-up og smoltutvandring. Dette er bra. Imidlertid så er også tiden mellom disse periodene kritisk mtp klekkesuksess. Hvis gyteegropene tettes igjen med slam og silt vil rogn kveles og all rogn kan dø.

Det er derfor viktig at det ikke er gytegrøper rett nedstrøms tiltaksområdet. I søknaden er det ingen opplysninger som sier noe om hvor det gytes i elva.

I vedlagt plan er steinfyllinga skissert med en tykkelse på 1-2 m i nedre del. Dette vil innskrenke elveløpet og både høyne vannstanden ved flom samtidig som vannhastigheten vil øke. I søknaden er det ikke beskrevet om dette kan medføre økt erosjon på motsatt side nedstrøms tiltaket.

Konklusjon

Ifølge vannforskriften § 4 skal tilstanden i overflatevann vernes mot forringing, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Tiltak som medfører at vannforekomstens miljømål ikke kan nås, kan kun gjennomføres dersom vilkårene i vannforskriftens § 12 er oppfylt. Vi kan ikke se at samfunnsnyttene ved å steinsette elvebredden her er større enn ulempene ved tiltaket, så en erosjonssikring her vil, med de opplysningene vi har fått tilsendt, være i strid med vannforskriftens § 12.

Vannressursloven § 8 sier «Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget eller sjøen, uten at det skjer i medhold av reglene i § 12 eller § 15, eller med konsesjon fra vassdragsmyndigheten».

Søknaden om å steinsette 200 m ved Skånøya mangler tilstrekkelige opplysninger både med tanke på praktisk gjennomføring, hydrologiske data, samt hvilken påvirkning tiltaket får for allmenne interesser (fisk og elvemusling) i vassdraget. Vi kan ikke utelukke at tiltaket kan være konsesjonspliktig.

NVE mener at vi per nå ikke har tilstrekkelig opplysninger til å fastslå om vi ville gitt konsesjon dersom tiltaket hadde vært behandlet etter vannressursloven, og fraråder at omsøkte dispensasjon fra LNFR-formålet samt byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag jf. pbl. §1-8 innvilges slik søknaden foreligger. Dersom kommunen fatter positivt dispensasjonsvedtak slik saken er opplyst, ønsker vi å få eventuelt positivt fattet vedtak oversendt for mulig påklaging.

Med hilsen

Kari Øvrelid
regionsjef

Arne Jørgen Kjøsnes
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG